

Talousarvio vuodelle 2023 ja taloussuunnitelma vuosille 2024-2025/Talousarvion laadintaohjeet

253/02.02.00/2022

Kunnanhallitus 05.09.2022 § 164

Valmistelija: vs. kunnansihteeri

Talousarvio ja -suunnitelma

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnittelukausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Sisäisen valvonnan yleisohjeen mukaan talousarvion ja -suunnitelman valmistelussa noudatetaan kunnanhallituksen vuosittain antamaa aikataulua ja laadintaohjeita.

Sonkajärven kunnan taloudellinen tilanne

Sonkajärven kunnan vuoden 2022 talousarvio on 1,0 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Toimintatuottojen ja toimintakulujen ennakoidaan toteutuvan talousarvion mukaisina. Kahdella ensimmäisellä vuosineljänneksellä tuloverotuottojen, yhteisöverotuottojen ja kiinteistöverotuottojen kertymä on ylittänyt talousarvion. Verotuottojen voi odottaa toteutuvan talousarvion mukaisina.

Yleinen hintakehitys vaikuttaa kunnan menoihin. Tilastokeskuksen inflaatiotieto toukokuulta on, että vuosimuutos oli 7,8 % ja kuukausimuutos 0,8 %. Hintojen nousu näkyy nopeiten kuluttajakaupan kanavien kautta tehtävissä pienhankinnoissa. Kilpailutetuissa sopimuksissa hinnankorotukset tulevat viiveellä. Hinnankorotuksia on jo tullut muutamiin Sansian yhteishankintoihin, joihin Sonkajärven kunta on liittynyt.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT, Julkisan alan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ja Julkisen alan unioni JAU solmivat 8.6.2022 kunta-alalle vuosille 2022 – 2025 työehtosopimusratkaisun, jolla työvoimakustannukset nousevat sopimuskaudella korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia. Vuonna 2022 vuosikeskiarvovertailussa edelliseen vuoteen verrattuna kustannukset nousevat keskimäärin 1,76 prosenttia. Palkkaratkaisun välittömät kustannukset vuoden loppupuoliskolla ovat Sonkajärven kunnalle noin 55 000 euroa.

Talousarvioraami

Vuoden 2023 talousarvioon ja vuosien 2024 – 2025 taloussuunnitelmaan sisältyy epävarmuutta yleiseen taloudelliseen kehitykseen liittyen. Kansantaloutta koskevat ennusteet ensi vuoden osalta päivittyvät jatkuvasti. Kunnan tulos verontulon saajana, hyödykkeiden hankkijana ja työnantajana on riippuvainen yleisestä kehityksestä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät siirtyvät kunnan järjestämisvastuulta Pohjois-Savon hyvinvointialueelle. Tämä tarkoittaa sitä, että myös niihin liittyvät kulut poistuvat talousarviosta. Koska Sonkajärven kunta on viime vuosina järjestänyt siirtyvät palvelut Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ja Pohjois-Savon pelastuslaitoksen kautta, vaikutukset kunnan omaan toimintaan jäävät verrattain pieniksi, mutta kunnan tasolla kuitenkin merkityksellisiksi. Kunnalta hyvinvointialueelle ja sen valitsemalle tukipalveluyhtiölle Servica Oy:lle siirtyy Mosaiikin keittiön toiminta ja henkilökunta. Mosaiikin keittiö ja muut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutoimintaa palvelevat kiinteistöt siirtyvät hyvinvointialueen hallintaan vuokraa vastaan. Kiinteistöjen vuokraamista koskevat neuvottelut ovat vielä kesken.

Hyvinvointialueuudistus vaikuttaa kunnan saamiin valtionosuuksiin ja korvauksiin. Kuntaliiton ennakkollisen laskelman mukaan Sonkajärven kunnan peruspalvelujen valtionosuus vuonna 2023 on 3 501 894 euroa eli pudotusta kuluva vuodesta on -74,2 %. Kaiken kaikkiaan valtionosuudet ovat laskelman mukaan yhteensä 4 211 818 euroa eli muutosta edellisvuoteen muutosrajoitin, muutoksen tasaukset, osuudet ja korvaukset huomioon ottaen on -12 063 843 euroa eli -74,1 % eli -3 122 euroa/asukas. Valtionosuuksien lisäksi valtion ennustetaan maksavan veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvausta 823 645 euroa. Kotikuntakorvauksen nettosummaksi jää -24 301 euroa. Hyvinvointialueuudistus vaikuttaa myös kunnan verotuloihin. Kaikkien kuntien kunnallisveroprosenttia alennetaan 12,64 prosenttiyksikköä. Lisäksi hyvinvointialueiden rahoittamiseen siirretään yhteisöveron tuottoja ja veromenetysten korvauksia. Kuntaliiton laskelman mukaan Sonkajärven yhteenlasketuiksi verotuloiksi 2023 ennustetaan 7 981 000 euroa, josta kunnallisveroa 5 077 000 euroa, kiinteistöveroa 1 041 000 euroa ja yhteisöveroa 1 863 000 euroa. Pudotusta vuoden 2022 ennusteesta on 7 018 000 euroa eli -46,8 %, mikä on tasoltaan alle ennustetun koko maan vuosimuutoksen.

Toinen kunnan toiminnoissa tapahtuva merkittävä muutos liittyy vesihuoltoon. Kunnanhallituksen päätöksen 22.08.2022 § 143 mukaan kunnanhallitus hyväksyy vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisen, ja kunnanhallitus päättää syyskuun aikana lisävalmistelun jälkeen yhtiöittämisen viemisestä valtuuston käsittelyyn. Yhtiöittäminen tarkoittaa sitä, että vesihuoltolaitoksen toimintaan liittyvät erät mahdollisesti poistuvat kunnan talousarviosta ja toimintaa hoitaa jatkossa erillinen yhtiö. Vesihuoltolaitoksen toimintakate vuoden 2022 talousarviossa on 133 750 euroa. Vesihuoltolaitoksen osuus poistoista on ollut noin 300 000 euroa.

Kustannusten kehitys pois lukien sote-menot on arvioitu

taloussuunnitelmakaudella peruspalvelujen hintaindeksin mukaisesti:

Vuosi 2023	3,6 %
Vuosi 2024	3,3 %
Vuosi 2025	2,5 %

Toimintatuottojen kehitykseksi on arvioitu 1 % per vuosi.

Nykyisillä veroprosenteilla verotulojen kehitys arvioidaan seuraavanlaiseksi:

1000 euroa	2023	2024	2025
Kunnallisvero	5 077	4 759	4 781
Yhteisövero	1 863	1 679	1 787
Kiinteistövero	1 041	1 041	1 041
YHTEENSÄ	7 981	7 478	7 609

Valtionosuuksien arvioidaan kehittyvän seuraavasti:

1000 euroa	2023	2024	2025
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	1 065	2 408	2 599
Hyvinvointialueuudistuksen muutosrajoitin	1 283	1 283	1 283
Järjestelmämuutoksen tasaus	765	706	646
Veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvaus	824	849	876
Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuus	-114	-114	-114
YHTEENSÄ	4 211	5 123	5 290

Toimintakatteen raami vuodelle 2023 on -10,4 milj. euroa. Koska ensi vuoden valtionosuuksista ja verotuloista on tässä vaiheessa saatavana vain arvioita, voidaan raamia joutua muuttamaan myöhemmin. Raamiin vaikuttaa myös vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisasiassa tehtävä päätös.

Investointisuunnitelman 2023 raami on 1,6 miljoonaa euroa.

Päätösesitys

Kunnanjohtaja:

Kunnanhallitus hyväksyy vuoden 2023 talousarvion toimintakateramiksi -10,4 milj. euroa. Mikäli tarpeen, toimintakateramia tarkastellaan uudelleen.

Investointisuunnitelman 2023 raami on 1,6 miljoonaa euroa.

Valmistelija valtuutetaan tekemään teknisiä korjauksia talousarvion laadintaohjeeseen. Valmistelija valtuutetaan tekemään talousarvion laadintaohjeeseen mahdollisen vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisspätöksen edellyttämät muutokset.

Asian käsittely: Tiina Niskanen esitti investointisuunnitelman 2023 raamiksi 2,5 miljoonaa euroa siten, että urheilukentän remontointi

aloitetaan vuonna 2023 sekä torin rakentamiseen varataan 500 000 euroa. Veli Hynynen kannatti Tiina Niskasen esitystä.

Riitta Tommila esitti investointisuunnitelman 2023 raamiksi 1,8 miljoonaa euroa. Merja Tuovinen kannatti Riitta Tommilan esitystä.

Puheenjohtaja päätti keskustelun ja totesi, että investointisuunnitelman 2023 raamista oli tehty kaksi kunnanjohtajan päätösesityksestä poikkeavaa kannatettua esitystä, joten asiasta oli äänestettävä. Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysjärjestysesityksen: Äänestykset suoritetaan kädennostoäänestyksinä. Ensin ovat vastakkain Tiina Niskasen ja Riitta Tommilan esitykset ja sen jälkeen vastakkain ovat näistä voittanut esitys ja kunnanjohtajan esitys. Kunnanhallitus yksimielisesti hyväksyi äänestysjärjestysesityksen.

Suoritettussa kädennostoäänestyksessä Tiina Niskasen esitys sai 2 ääntä (Tiina Niskanen ja Veli Hynynen) ja Riitta Tommilan esitys 5 ääntä (Riitta Tommila, Eino Luukkonen, Lassi Savolainen, Merja Tuovinen ja Teemu Laakkonen). Puheenjohtaja totesi Riitta Tommilan esityksen voittaneen äänin 5-2 Tiina Niskasen esityksen.

Seuraavassa äänestyksessä vastakkain olivat kunnanjohtajan esitys ja Riitta Tommilan esitys. Suoritettussa kädennostoäänestyksessä kunnanjohtajan päätösesitys sai 0 ääntä ja Riitta Tommilan esitys 6 ääntä (Riitta Tommila, Eino Luukkonen, Lassi Savolainen, Merja Tuovinen, Teemu Laakkonen ja Tiina Niskanen), 1 tyhjä (Veli Hynynen). Puheenjohtaja totesi Riitta Tommilan esityksen tulleen äänin 0-6, 1 tyhjä, kunnanhallituksen päätökseksi.

Päätös

Kunnanhallitus:

Kunnanhallitus yksimielisesti hyväksyi vuoden 2023 talousarvion toimintakateramiksi -10,4 milj. euroa. Mikäli tarpeen, toimintakateramia tarkastellaan uudelleen.

Kunnanhallitus hyväksyi investointisuunnitelman 2023 raamiksi 1,8 miljoonaa euroa.

Valmistelija valtuutetaan tekemään teknisiä korjauksia talousarvion laadintaohjeeseen. Valmistelija valtuutetaan tekemään talousarvion laadintaohjeeseen mahdollisen vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisspätöksen edellyttämät muutokset.
